

Landsforeningen mod spiseforstyrrelser og selvskade (LMS) foretræde for sundhedsudvalget d. 17. januar 2012

RESUME

Landsforeningen mod spiseforstyrrelser og selvskade (LMS) vil gerne give Sundheds- og Forebyggelsesudvalget en status på, hvad der er sket siden forslaget til vedtagelse nr. V 13 blev vedtaget i 2009, samt en gennemgang af baggrunden for den nuværende status og vores erfaringer med at have udarbejdet et forslag til et "Sundhedstjek". Herudover en vurdering af mulighederne og situationen hos sagens aktører.

Som baggrund for foretræde en kort beskrivelse af forløbet

I de seneste 5 år har der været en stor og følelsesladet debat om fotomodellers udseende og en mistanke om udbredt forekomst af spiseforstyrrelser i branchen. Især i forbindelse med de halvårlige modeuger i København har der været meget medieomtale af tynde og usundt udseende modeller og en branche, der ikke tog deres ansvar for kropsidealer og modellernes ve og vel alvorligt. Herudover har der i perioden været eksempler på udenlandske fotomodeller, der er døde af anoreksi.

Det førte blandt andet til, at LMS forsøgte at få en dialog med branchen bakket op af bl.a. politikere i Folketinget. På den baggrund blev der i 2007 udarbejdet et såkaldt Etisk Charter mellem modebranchens organisation DAFI (Interesseforening for de største/mest betydende virksomheder/personer i modebranchen) og LMS, med det formål at tage fat på problemerne og søge at påvirke branchens aktører til at tilstræbe og vise et mere naturligt kropsbillede.

I november 2009 var der en forespørgsel til ministeren for sundhed og forebyggelse om modebranchen. Årsagen til forespørgslen i Folketinget var LMS' undersøgelse i august 2009 af effekten af det Etiske Charter som LMS og DAFI havde lavet i 2007. Undersøgelsen viste desværre, at der ikke var sket noget væsentligt i de to år charteret havde været i kraft. Modebranchen havde ikke ændret holdninger og modellerne var stadig lige tynde og usunde at se på.

Derfor bad LMS Folketinget om hjælp til tre konkrete forslag:

alle modeller skal gennemgå et årligt sundhedstjek, så vi sikrer, at de kan klare vilkårene i branchen både fysisk og psykisk

manipulerede modebilleder, der ændrer modellernes kropsformer, det vil sige gør dem slankere, tykkere eller ændre andre krops- og ansigtsformer, skal mærkes tydeligt

der skal nedsættes et modeetisk nævn til at holde øje med branchen

Der var desværre ikke umiddelbart flertal i Folketinget for at gøre forslagene til love, idet branchen og LMS i stedet blev bedt om at finde en løsning selv. Folketingets accept af ministerens redegørelse var imidlertid en opbakning til, at der måtte ske noget og LMS tog derfor fat på at udarbejde et redskab til at undersøge

modellernes sundhedstilstand med arbejdstitlen "Sundhedstjek for modeller", idet vi fandt at nedsættelse af et modeetisk nævn var uproblematisk og kunne gøres når som helst, og en mærkning af manipulerede billeder vil kræve en ny lov. Så vi koncentrerede os om udarbejdelsen af et forslag til "Sundhedstjek".

Vedtagelsen i Folketinget var følgende:

»Folketinget konstaterer, at forebyggelse af spiseforstyrrelser kalder på en indsats i flere sammenhænge, og at modebranchen har et stort ansvar for at gå forrest i denne indsats. Folketinget konstaterer endvidere, at Landsforeningen mod Spiseforstyrrelser og Selvskade (LMS) og Danish Fashion Institute (DAFI) har indgået et etisk charter, som skal sikre danske modeller bedre trivsel og påvirke holdninger og idealer i modebranchen, og at LMS har evalueret charteret.

Idet Folketinget lægger til grund, at parterne bag chartret – DAFI og LMS – følger op på evalueringen, tager Folketinget regeringens redegørelse til efterretning.«

I tiden efter Folketingsbeslutningen oplevede vi modstand mod et "Sundhedstjek" både fra modellerne og den øvrige modebranche. Især de store modelbureauerne som også er nogle af DAFIs medlemmer var meget negative.

Efterfølgende har LMS hjulpet modellerne til at stifte deres egen interesseforening, Danske Modeller, som nu arbejder med alle facetter i modellernes arbejdsliv. Herunder udfordringerne med krop, mad og psykiske belastninger. Danske Modeller er i dag positivt stemt for en form for "Sundhedstjek", idet de er trætte af at være udkældte og beskyldte for at lide af spiseforstyrrelser.

I starten af 2011 var der en TV udsendelse, der med skjult kamera afslørede casting af modeller i nogle større modelbureauer. Udsendelsen viste, at branchens ledende medarbejdere har et forkvaklet forhold til hvordan modellernes krop skulle se ud, og hvad der gjorde en model salgbar. Efter afsløringerne i udsendelsen var DAFI – herunder modelbureauerne – parate til at der måtte gøres noget i lighed med et "Sundhedstjek" og var parate til mere konkrete drøftelser med LMS om, hvordan det kunne foregå.

I mellemtiden havde LMS udarbejdet et forslag til et "Sundhedstjek" med bistand fra og sparring med forskellige fagfolk. "Sundhedstjekket" indeholder såvel psykiske som fysiske test, en måling af BMI samt en afsluttende samtale med en fagperson. Meget tæt på den måde man på behandlingsstederne vurderer om en patient lider af en spiseforstyrrelse. Nu bestod opgaven i at finde ud af, hvem der kunne lave disse "Sundhedstjek" i praksis og til en pris som modelbureauerne/modellerne kunne betale.

De praktiserende læger kunne af mange årsager ikke bruges. Derfor henvendte LMS sig til private aktører, der foretager helbredsundersøgelser og blev også mødt med meget velvilje og interesse. De sagde ja til konceptet og ville gerne lave nogle prøveundersøgelser med udgangspunkt i "Sundhedstjekket". Danske Modeller og DAFI meldte også tilbage, at de gerne ville stille med et antal modeller til test af "Sundhedstjekket".

For at sikre sig drøftede den private aktør ideen med et "Sundhedstjek" for modeller med nogle fagfolk i det offentlige behandlingssystem, som meldte tilbage, at de ikke synes, at det var en god ide og havde en del forbehold. Det havde de pågældende fagfolk uden at have set indholdet af selve "Sundhedstjekket". Det var mere ideen de var imod. For ikke at være i strid med egen faggruppe og af frygt for få et dårligt image, ville den private aktør ikke foretage de aftalte test.

LMS bad derfor om at få at vide, hvem der havde forbeholdene og fik at vide, at det var et bestyrelsesmedlem i Børne- og ungdomspsykiatrisk Selskab i Danmark (BUP-DK), den private aktør havde haft kontakt til. Vi kontaktede den pågældende overlæge og fremsendte "Sundhedstjekket" til ham og bad nu om hele selskabets bestyrelses mening på baggrund af selve sundhedstjekket.

Svaret fik vi efter mange rykkere efter et halvt år og det lød:

"Emnet har været drøftet i BUP-DKs bestyrelse ad flere omgange. Vi har desuden rettet en forespørgsel til Dansk selskab for Spiseforstyrrelser samt orienteret os i det etiske charter for modebranchen. På det foreliggende har bestyrelsen konkluderet, at vi ikke kan støtte et krav om screening af modeller. Der er ved screening store problemer med falsk negative og falsk positive resultater og der er ingen gode løsninger på dette. Vores bekymring i forhold til dette er primært at man kan komme til at vurdere en person rask selvom vedkommende faktisk har en spiseforstyrrelse, idet screening i psykiatrien nødvendigvis tager udgangspunkt i personens egne oplysninger. BUP-DK anerkender bekymringen for de unge pigers helbred, men vil pege på en indsats svarende til den der for år tilbage blev gennemført i forhold til eliteidrætten, altså oplysning og uddannelse i modelbranchen".

Også psykologer har i perioden henvendt sig til os med forbehold omkring at undersøge en gruppe mennesker, fordi de gerne vil arbejde i en bestemt branche. Andre personer der har kontaktet os har haft det svært med, at modeller, der ikke klarer sundhedstjekket ikke direkte kan tilbydes behandling, hvis de ikke lever op til udrednings- og behandlingsrettens kriterier. Så de på den måde risikere både står uden arbejde og uden mulighed for behandling, med mindre de selv kan betale for behandlingen.

I LMS har vi konkluderet:

at vi har nogle modeller, modevirksomheder og organisationer, der gerne vil lave en form for "Sundhedstjek", men vi mangler nogen, der har mod på gøre det af forskellige årsager.

at behandlingssystemets diagnoseredskaber ikke er gode nok til at fortælle om en person lider af en spiseforstyrrelse eller ej - jf. deres svar på vores henvendelse.

at der skal findes en måde at hjælpe de modeller, der ikke klare et "Sundhedstjek", før det kan iværksættes.

at al diskussion om brug af BMI til at afdække om en model er syg eller ej ikke længere er relevant, da en BMI måling er endnu mere usikker end et "Sundhedstjek" og slet ikke tager højde for andre spiseforstyrrelser end anoreksi, som er mere udbredte, men ikke så synlige og målbare.

Se links på næste side.

LINKS

Det Etske Charter og LMS undersøgelse af det Etske Charters effekt:

www.lmsnyt.dk/nyhedsarkiv1/modeuge-nu-lms-undersoegte-i-2009-det-etiske-charter/

Et opgør med modebranchens påstande:

<http://www.lmsnyt.dk/nyhedsarkiv1/modebranchens-udflugter/>